УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ *Образац 3*
ЧЛАНИЦА: Филолошки факултет

ИЗВЈЕШТАЈ

за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада[1]

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Филолошког факултета

Датум именовања комисије: 23.11.2026.

Број одлуке: 09/3.2536-2/26

Чланови комисије:

1. проф. др. Мухић Емир | Ванредни професор
   Презиме и име | Звање
   Специфични језици – енглески језик
   Научно поље и ужа научна/умјетничка област
   Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци | Предсједник комисије
   Установа у којој је запослен/а | Функција у комисији
2. проф. др. Јелена Шајиновић-Новаковић | Редовни професор
   Презиме и име | Звање
   Специфични језици – енглески језик
   Научно поље и ужа научна/умјетничка област
   Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци | Члан
   Установа у којој је запослен/а | Функција у комисији
3. проф. др. Мујагић Мерсина | Ванредни професор
   Презиме и име | Звање
   Лингвистика енглеског језика и Савремени енглески језик
   Научно поље и ужа научна/умјетничка област
   Педагошки факултет Универзитета у Бихаћу | Члан
   Установа у којој је запослен/а | Функција у комисији

2. ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ

Име, име једног родитеља, презиме: Џалила (Шемсудин) Мухаремагић

Датум рођења: 24.09.1987.

Мјесто и држава рођења: Бихаћ, Босна и Херцеговина

[1] У даљем тексту „дисертација / умјетнички рад”.

2.1. Студије првог циклуса или основне студије или интегрисане студије					
Година уписа:	2006.	Година завршетка:	2011	Просјечна оцјена током студија:	9.07
Универзитет: Универзитет у Бихаћу					
Факултет/Академија: Педагошки факултет					
Студијски програм: Енглески језик и књижевност					
Стечено звање: Бачелор енглеског језика и књижевности					
2.2. Студије другог циклуса или мастер студије					
Година уписа:	2012	Година завршетка:	2017	Просјечна оцјена током студија:	9.67
Универзитет: Универзитет у Бањој Луци					
Факултет/Академија: Филолошки факултет					
Студијски програм: Енглески језик и књижевност					
Назив завршног рада другог циклуса или мастер тезе, датум одбране:					
Специфичности наставе енглеског језика струке у развијеним и земљама у развоју: сличности и разлике између Универзитета примијењених наука Technikum Wien и Универзитета у Бихаћу, 26.6.2017.					
Ужа научна/умјетничка област завршног рада другог циклуса или мастер тезе:					
Специфични језици – Енглески језик и књижевност					
Стечено звање: Мастер енглеског језика и књижевности					
2.3. Студије трећег циклуса					
Година уписа:	2020	Број ECTS бодова остварених до сада:	85	Просјечна оцјена током студија:	10.00
Факултет/Академија: Филолошки факултет					
Студијски програм: Наука о језику					

2.4. Приказ научних и стручних односно умјетничких радова студента[2]

Навести појединачне радове, са навођењем DOI бројева, односно концерте / снимљена дјела. Додати потребан број редова. Користити исти стил за навођење свих референци у 2.4.

Р. б.	Основни подаци о научном раду	Цитатна база
1.	Muharemagić, Dž. (2022). The Importance of Language and Communication Skills in the IT Industry in Bosnia and Herzegovina. In: Guralnick, D., Auer, M. E., Poce, A. (eds.), Innovations in Learning and	SCOPUS

[2] У складу са чланом 34 Правила студирања на трећем циклусу студија, септембра 2022. године.

	Technology for the Workplace and Higher Education. TLIC 2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol. 349. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-90677-1_21	
2.	Muharemagić, Dž. (2021). Specific Features of ESP Classes in Developed and Developing Countries: A Multiple Case Study at Two Universities in Austria and Bosnia and Herzegovina. Journal of Higher Education Theory and Practice, 21(12). https://doi.org/10.33423/jhetp.v21i12.4706	SCOPUS
3.	Muharemagić, Dž. (2025). Application of systemic functional linguistics in contrastive analysis of scientific discourse in English language. Post Scriptum, (14), 351–365. DOI: 10.52580/issn.2232-8556.2025.15.15.351	CEEOL
4.		Изабери ...
5.		Изабери ...
Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације		☑ ДА ☐ НЕ

3. УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ / УМЈЕТНИЧКОГ РАДА

1. Наслов дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић, ма, носи назив „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“.

2. Научно поље и ужа научна област

Докторска дисертација припада научном пољу филолошких наука, а ужој научној области Специфични језици – енглески језик.

3. Датум прихватања теме дисертације и бројеви одлука одговарајућих органа чланице и Универзитета

Научно-наставно вијеће Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци упутило је Сенату Универзитета Приједлог одлуке број 19/3.1640-11/25 од 09.10.2025. године, о усвајању Извјештаја Комисије о оцјени подобности теме, кандидата и испуњености услова за менторство за израду докторске дисертације кандидаткиње Џалиле Мухаремагић, ма.

Сенат Универзитета у Бањој Луци је на 121. сједници, одржаној 23.10.2025. године, донио Одлуку број 02/04-3.2253-72/25, којом се даје сагласност на наведени Извјештај Комисије за израду докторске дисертације под називом „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“.

4. Датум прихватања извјештаја комисије за оцјену подобности студента, теме и ментора за израду дисертације и бројеви одлука одговарајућих органа чланице и Универзитета

Извјештај Комисије о оцјени подобности студента, теме и испуњености услова за менторство за израду докторске дисертације разматран је на Научно-наставном вијећу Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци, након чега је Сенату Универзитета достављен Приједлог одлуке број 19/3.1640-11/25 од 09.10.2025. године.

Одлуком Сената Универзитета у Бањој Луци број 02/04-3.2253-72/25 од 23.10.2025. године дата је сагласност на Извјештај Комисије о оцјени подобности теме, кандидата и испуњености услова за менторство. Истом одлуком за ментора при изради докторске дисертације одређена је проф. др Сања Јосифовић Елезовић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци, за ужу научну област Специфични језици – енглески језик.

5. Садржај дисертације уз навођење броја страна

Докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић садржи 290 страница у достављеној електронској верзији, при чему нумерисани дио рада обухвата 277 страница. Према садржају дисертације, рад је организован у једанаест поглавља, укључујући преглед литературе, прилоге и биографију ауторке. Након биографије, на страницама 275–277, приложене су изјаве о ауторству, јавној доступности дисертације и идентичности њене штампане и електронске верзије.

Садржај је организован на сљедећи начин:

Увод (стр. 1–10)

Преглед основних појмова везаних за процес анализе потреба (стр. 11–38)

Методологија теоријског проучавања и емпиријског истраживања (стр. 39–64)

Критички преглед одабраних модела анализе потреба у језицима за посебне намјене (стр. 65–129)

Интегративни преглед интердисциплинарних метода за унапређење процеса анализе потреба у страним језицима струке (стр. 130–162)

Приказ резултата емпиријског истраживања (стр. 163–231)

Дискусија (стр. 232–249)

Закључна разматрања и приједлози (стр. 250–257)

Литература (стр. 258–265)

Прилози (стр. 266–273)

Биографија аутора (стр. 274)

6. Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић представља теоријско-емпиријско истраживање могућности унапређења процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз примјену интердисциплинарног приступа. Рад је усмјерен на разматрање постојећих методолошких приступа анализи потреба, њихових могућности и ограничења у стварним образовним контекстима, те на утврђивање потенцијала метода из других дисциплина за унапређење релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости овог процеса.

Структура дисертације прати постављени предмет и циљ истраживања. У уводним поглављима представљени су теоријски контекст, основни појмови и методолошки оквир истраживања. Централни дио рада обухвата критички преглед пет одабраних модела и приступа анализи потреба, интегративни преглед интердисциплинарних метода, те приказ резултата емпиријског истраживања проведеног анкетирањем и интервјуисањем предавача језика за посебне намјене. У завршним поглављима налазе се дискусија резултата, закључна разматрања, импликације истраживања и приједлози за даљња истраживања.

Емпиријски дио истраживања обухвата 51 испитаника који су учествовали у анкетирању и 16 предавача језика за посебне намјене који су учествовали у интервјуима, из различитих образовних и географских контекста.

У дисертацији је приказана 41 табела и 13 илустрација. Табеле и илустрације доприносе прегледности теоријских анализа, приказу аналитичког оквира, систематизацији резултата критичког прегледа одабраних модела, као и представљању података прикупљених емпиријским истраживањем.

Попис коришћене литературе налази се на страницама 258–265, а обухвата обухвата тачно 135 библиографских јединица, научне и стручне изворе из области примијењене лингвистике, наставе језика за посебне намјене, методологије анализе потреба и других дисциплина релевантних за предмет истраживања. У прилозима су представљени инструменти коришћени у емпиријском истраживању.

1. Наслов дисертације / умјетничког рада.
2. Научно поље и ужа научна/умјетничка област.
3. Датум прихватања теме дисертације / умјетничког рада и бројеви одлука одговарајућих органа чланица и Универзитета.
4. Датум прихватања извјештаја комисије за оцјену подобности студента, теме и ментора за израду дисертације / умјетничког рада и бројеви одлука одговарајућих органа чланица и Универзитета.
5. Садржај дисертације / умјетничког рада уз навођење броја страна.
6. Истаћи основне податке о дисертацији / умјетничком раду: обавезно укључујући обим, број и називе поглавља, број табела, слика, шема, графикона и број литературних навода.

4. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

1. Разлози предузимања истраживања, проблем, предмет, циљеви и хипотезе

Докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић под називом „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“ бави се актуелном проблематиком методолошког развоја анализе потреба у области језика за посебне намјене, са посебним освртом на могућности њеног унапређења примјеном интердисциплинарног приступа. Полазиште истраживања представља све израженија потреба за усклађивањем наставе страних језика струке са промјенљивим професионалним, образовним и друштвеним захтјевима, нарочито у условима убрзаног технолошког развоја, глобализације и сталних промјена на тржишту рада.

Анализа потреба представља један од основних предуслова за планирање наставе језика за посебне намјене јер омогућава утврђивање стварних језичких и комуникацијских потреба полазника у конкретним академским и професионалним контекстима. Иако у овој области постоји развијена теоријска и методолошка основа, њена примјена у стварним наставним околностима суочава се са бројним изазовима. Они се, прије свега, односе на сложеност прикупљања и тумачења података, укључивање различитих заинтересованих страна, ограничене временске и институционалне ресурсе, као и потребу за континуираним прилагођавањем наставе промјенљивим захтјевима окружења.

Полазећи од наведених проблема, кандидаткиња предмет истраживања усмјерава на методолошке празнине у одабраним моделима анализе потреба у језицима за посебне намјене, са нагласком на енглески језик за посебне намјене, те на могућности њиховог превазилажења примјеном метода и приступа из других дисциплина. Посебна пажња посвећена је четирима критеријумима који чине аналитички оквир истраживања: релевантности прикупљених података, ефикасности процеса анализе потреба, његовој систематичности и одрживости.

Основни циљ истраживања јесте испитивање могућности унапређења процеса анализе потреба у језицима за посебне намјене кроз интердисциплинарни приступ. У теоријском дијелу рада циљ је утврдити методолошке празнине у одабраним моделима и приступима анализи потреба, а затим истражити могућности њиховог унапређења коришћењем методолошких рјешења из области људских ресурса, маркетинга, информационих технологија, инструктивног дизајна и пројектног менаџмента. Емпиријски дио истраживања усмјерен је на испитивање заступљености анализе потреба у стварним образовним контекстима, као и на сагледавање искустава и ставова предавача о њеном провођењу.

У складу са постављеним циљевима, кандидаткиња формулише основну хипотезу према којој је постојеће методологије анализе потреба у језицима за посебне намјене могуће унаприједити увођењем интердисциплинарних метода, у погледу релевантности и прецизности прикупљених података, ефикасности, систематичности и одрживости процеса.

Поред основне хипотезе, у раду је постављено седам помоћних хипотеза. Прве двије односе се на постојање методолошких празнина у одабраним моделима анализе потреба и могућности њиховог унапређења примјеном приступа из других дисциплина. Преосталих пет хипотеза усмјерено је на емпиријско испитивање упознатости предавача са анализом потреба, њене заступљености у наставној пракси, укључености различитих актера и контекста, коришћења традиционалних и интердисциплинарних метода, те систематичности и континуитета њеног провођења.

Овако постављени проблем, предмет, циљеви и хипотезе представљају јасно дефинисану основу за теоријско проучавање и емпиријско истраживање. Комисија сматра да је кандидаткиња одабрала релевантну научну проблематику, чије разматрање има значај не само за методологију наставе страних језика струке него и за шире питање усклађивања образовних програма са потребама савременог друштва.

2. Преглед литературе и резултата претходних истраживања

Теоријска основа дисертације заснива се на прегледу релевантне научне литературе из области примијењене лингвистике, језика за посебне намјене и методологије анализе потреба, уз укључивање литературе из других дисциплина које се баве процјеном потреба и развојем одговарајућих рјешења.

Кандидаткиња најприје разматра развој и основна обиљежја језика за посебне намјене, са нагласком на енглески језик за посебне намјене и улогу анализе потреба у планирању наставе. Посебна пажња посвећена је разликовању појмова анализе потреба и процјене потреба, као и њиховом разумијевању у различитим дисциплинарним контекстима. На тај начин успостављена је појмовна и теоријска основа неопходна за интердисциплинарно разматрање предмета истраживања.

Прегледом литературе обухваћени су радови значајних аутора који су допринијели развоју теорије и методологије анализе потреба, међу којима се издвајају Munby (1978), Hutchinson и Waters (1987), Dudley-Evans и St. John (1998), Long (2005, 2015), Basturkmen (2006, 2010) и Brown (2016). Њихови радови представљају полазиште за разумијевање развоја анализе потреба, од ранијих приступа усмјерених на језичке захтјеве циљане ситуације до савременијих схватања која укључују шири спектар образовних, професионалних и институционалних фактора.

У дисертацији је посебно истакнуто да су постојећи модели анализе потреба временом постајали све обухватнији у погледу извора информација, метода прикупљања података и разматрања различитих контекста употребе језика. Међутим, како показује критички преглед литературе, развој методолошке сложености није увијек праћен одговарајућим разматрањем услова у којима се анализа потреба заиста проводи. Управо у том односу између теоријских захтјева и практичне проводивости процеса кандидаткиња препознаје простор за даља истраживања.

Значајан дио теоријског проучавања представља критички преглед пет одабраних модела и приступа анализи потреба: Munbyjevog модела за дизајн комуникативног силабуса (1978), приступа усмјереног на учење Hutchinsona и Watersa (1987), мултидисциплинарног приступа Dudley-Evansa и St. Johna (1998), Longovog приступа заснованог на задатку (2005, 2015) и Brownovog систематизованог прегледа метода анализе потреба (2016). Сваки од наведених приступа сагледан је у односу на његову теоријску основу, сврху, предложену методологију и заступљеност четири утврђена аналитичка критеријума.

Критичким прегледом установљено је да одабрани модели пружају значајну теоријску и методолошку основу за провођење анализе потреба, али да се разликују у погледу обухвата и начина разматрања појединих елемената процеса. Нарочито је уочено да су питања релевантности података и метода њиховог прикупљања детаљније обрађена, док су систематичност и одрживост анализе потреба у мањој мјери заступљене.

Поред литературе из области језика за посебне намјене, кандидаткиња разматра методолошке приступе из области људских ресурса, маркетинга, информационих технологија, инструктивног дизајна и пројектног менаџмента. У том дијелу рада приказани су поступци анализе посла,

креирања персона и рударења података, системски приступи инструктивног дизајна, као и Agile приступ у пројектном менаџменту. Разматрањем ових метода показано је да друге дисциплине располажу поступцима који могу бити релевантни за рјешавање појединих методолошких изазова анализе потреба у настави страних језика струке.

Комисија оцјењује да је преглед литературе тематски добро организован и непосредно повезан са постављеним предметом истраживања. Посебна вриједност теоријског дијела рада огледа се у томе што кандидаткиња не остаје на описном приказу постојећих модела, него их критички разматра у оквиру јасно дефинисаних критеријума, повезујући њихове методолошке карактеристике са могућностима примјене у стварним образовним контекстима.

3. Допринос дисертације у рјешавању изучаваног предмета истраживања

Допринос докторске дисертације огледа се, прије свега, у систематизованом и критичком разматрању методологије анализе потреба у језицима за посебне намјене, са посебним нагласком на могућности њеног унапређења кроз интердисциплинарни приступ.

За разлику од истраживања која су првенствено усмјерена на утврђивање језичких и комуникацијских потреба одређених група полазника, кандидаткиња предмет истраживања усмјерава на сам процес анализе потреба, његове методолошке карактеристике и услове провођења. На тај начин пажња се усмјерава на питање како анализу потреба учинити релевантнијом, ефикаснијом, систематичнијом и одрживијом у различитим образовним контекстима.

Посебан допринос представља успостављање аналитичког оквира заснованог на четири наведена критеријума и његова примјена у критичком прегледу одабраних модела анализе потреба. Оваквим приступом омогућено је систематично сагледавање њихових методолошких предности, као и препознавање аспеката који захтијевају додатну разраду.

Значајан допринос представља и повезивање утврђених методолошких изазова са рјешењима која се користе у другим дисциплинама. Кандидаткиња показује на који начин анализа посла из области људских ресурса може допринијети прецизнијем утврђивању професионалних потреба, како методе из области маркетинга и информационих технологија могу понудити могућности за ефикасније прикупљање и обраду података, те како принципи инструктивног дизајна и пројектног менаџмента могу послужити као основа за систематичније и континуирано провођење анализе потреба.

Додатну вриједност раду дају резултати емпиријског истраживања, којим су обухваћени предавачи језика за посебне намјене из различитих образовних и географских контекста. Налази овог дијела истраживања омогућили су потпуније сагледавање односа између теоријских поставки и стварне наставне праксе. Посебно је значајно сазнање да предавачи у великој мјери препознају значај анализе потреба, али да њено систематично и континуирано провођење често зависи од индивидуалног ангажмана предавача, расположивих ресурса и институционалне подршке.

На основу повезивања теоријских и емпиријских налаза, у дисертацији се долази до закључка да унапређење анализе потреба не подразумијева нужно увођење све сложенијих метода, него прије свега развијање услова за њихову сврсисходну примјену. Тиме се отвара важна перспектива за даљи методолошки развој ове области, у којој се анализа потреба посматра као дио ширег институционалног и образовног процеса, а не искључиво као обавеза појединачног предавача.

4. Очекивани научни и практични допринос дисертације

Научни допринос дисертације огледа се у проширивању постојећих теоријских разматрања анализе потреба у језицима за посебне намјене, нарочито у погледу методолошких услова њеног провођења и могућности примјене интердисциплинарних приступа.

Кроз критички преглед одабраних модела и интегративни преглед метода из других дисциплина, рад нуди аргументовану основу за даље проучавање релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости анализе потреба. Посебна научна вриједност огледа се у

повезивању теоријских сазнања из различитих области са конкретним методолошким изазовима наставе страних језика струке.

Научном доприносу рада доприносе и емпиријски налази, који пружају увид у искуства и ставове предавача о провођењу анализе потреба у различитим образовним контекстима. Ови налази допуњују теоријска разматрања и указују на значај институционалних, организационих и методолошких фактора за успјешну примјену анализе потреба у настави.

Практични значај дисертације огледа се у могућностима коришћења њених налаза приликом планирања и унапређења наставе страних језика струке. Посебно су корисна разматрања која се односе на избор одговарајућих метода прикупљања података, укључивање релевантних актера, коришћење постојећих извора информација, расподјелу одговорности и обезбјеђивање институционалне подршке.

Резултати истраживања могу представљати полазиште за даља истраживања и развој практичних смјерница намијењених предавачима страних језика струке, стручњацима који учествују у развоју наставних програма, као и образовним установама које настоје унаприједити усклађеност наставе са потребама полазника и професионалног окружења.

Комисија сматра да дисертација представља научно утемељен допринос проучавању методологије анализе потреба у настави страних језика струке. Њена посебна вриједност огледа се у повезивању критичког разматрања постојећих теоријских приступа, интердисциплинарних методолошких рјешења и емпиријских сазнања о стварним наставним праксама. На тај начин рад пружа основу за даљи развој истраживања у овој области и указује на могуће правце унапређења процеса анализе потреба у савременом образовном контексту.

1. Укратко описати разлоге због којих су истраживања предузета и представити проблем, предмет, циљеве и хипотезе[3].
2. На основу прегледа литературе, сажето приказати резултате претходних истраживања у вези проблема који је истраживан (водити рачуна о томе да обухвата најновија и најзначајнија сазнања из те области код нас и у свијету).
3. Навести допринос тезе у рјешавању изучаваног предмета истраживања.
4. Навести очекивани научни и практични односно умјетнички допринос дисертације.

5. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

1. Основне карактеристике и критеријуми избора материјала који је обрађиван

Докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић заснива се на теоријском проучавању и емпиријском истраживању, што је условило избор различитих извора података, истраживачких метода и поступака њихове анализе. Оваква методолошка поставка произлази из предмета истраживања, који обухвата разматрање постојећих модела анализе потреба у језицима за посебне намјене, утврђивање могућности њиховог унапређења кроз интердисциплинарни приступ, као и испитивање стварних пракси анализе потреба у различитим образовним контекстима.

Материјал за теоријско проучавање чини релевантна научна и стручна литература из области примијењене лингвистике, наставе језика за посебне намјене и методологије анализе потреба, као и литература из других дисциплина које се баве процјеном потреба, анализом података и развојем одговарајућих рјешења. Приликом одабира литературе кандидаткиња се руководила њеном релевантношћу за предмет истраживања, теоријским и методолошким значајем појединих приступа, као и могућностима њиховог повезивања са утврђеним истраживачким проблемом.

Посебан дио теоријског материјала чини пет одабраних модела и приступа анализи потреба у језицима за посебне намјене: Munby (1978), Hutchinson и Waters (1987), Dudley-Evans и St. John (1998), Long (2005, 2015) и Brown (2016). Њихов избор заснива се на значају који имају за развој

[3] Хипотезе приказати само за научни докторат.

теорије и методологије анализе потреба, те њиховој заступљености у релевантној литератури. Наведени модели разматрани су према унапријед утврђеним критеријумима релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости процеса анализе потреба.

Други дио теоријског материјала обухвата методе и приступе из области људских ресурса, маркетинга, информационих технологија, инструктивног дизајна и пројектног менаџмента. Ове дисциплине одабране су због постојања методолошких поступака који се могу довести у везу са идентификованим потребама за унапређењем процеса анализе потреба у настави страних језика струке. На тај начин кандидаткиња успоставља основу за интердисциплинарно разматрање могућности допуњавања постојећих методолошких приступа.

Емпиријски дио истраживања заснива се на подацима прикупљеним анкетирањем и интервјуисањем предавача језика за посебне намјене из различитих образовних и географских контекста. Циљну популацију чинили су предавачи са искуством у планирању и извођењу наставе језика за посебне намјене, односно у процесима осмишљавања наставе и провођења анализе потреба у средњошколском и високом образовању.

Избор испитаника извршен је примјеном намјерног узорковања, уз могућност укључивања додатних испитаника посредством претходно контактираних учесника. Анкетни упитник започео је укупно 51 испитаник из 12 држава, од којих је 45 имало релевантно искуство у настави језика за посебне намјене и наставило са попуњавањем упитника. У другој фази емпиријског истраживања проведени су полуструктурисани интервјуи са 16 предавача. Овакав избор испитаника омогућио је сагледавање различитих искустава и институционалних околности у којима се анализа потреба проводи.

Комисија сматра да је избор истраживачког материјала одговарајући постављеном предмету и циљевима дисертације. Посебно је значајно што су теоријски извори и емпиријски подаци одабрани тако да омогуће разматрање истог истраживачког проблема из различитих перспектива, од методолошких поставки присутних у научној литератури до искустава предавача који анализу потреба примјењују у стварним наставним условима.

2. Примијењене методе истраживања и оцјена њихове адекватности

У складу са сложеношћу предмета истраживања, кандидаткиња је примијенила комбинацију метода теоријског проучавања и емпиријског истраживања.

У теоријском дијелу рада примијењене су методе критичког и интегративног прегледа литературе, интерпретативне анализе и аналитичке синтезе, ослањајући се на методолошке поставке које представљају Hart (1998), Webster и Watson (2002), Grant и Booth (2009), Torraco (2005, 2016), Booth и сарадници (2016) и Zhang и сарадници (2025).

Критички преглед литературе искоришћен је за систематично разматрање одабраних модела анализе потреба и идентификовање њихових методолошких карактеристика у односу на четири дефинисана аналитичка критеријума. Интерпретативна анализа омогућила је сагледавање појединих методолошких приступа у ширем теоријском и практичном контексту, док је аналитичком синтезом извршено повезивање налаза и издвајање закључака о могућностима њиховог унапређења.

Интегративни преглед литературе примијењен је у дијелу истраживања који се односи на интердисциплинарне методе. Кандидаткиња је разматрала одабране методолошке поступке из других дисциплина и њихову могућу примјену у превазилажењу појединих методолошких изазова анализе потреба у настави страних језика струке. Оваквим приступом омогућено је повезивање

сазнања из различитих научних и стручних области, без настојања да се постојећи модели замијене јединственим универзалним рјешењем.

У емпиријском дијелу рада примијењен је мјешовити истраживачки приступ, заснован на комбинацији квантитативних и квалитативних метода. Истраживање је организовано према моделу у којем квантитативно анкетирање претходи квалитативном интервјуисању, при чему резултати прве фазе служе као полазиште за детаљније сагледавање појединих питања у другој фази.

За прикупљање квантитативних података коришћен је електронски анкетни упитник, припремљен посредством платформе Google Forms. Упитник је конструисан на основу аналитичког оквира истраживања и обухватао је седам тематских цјелина, укључујући основне податке о испитаницима, наставни контекст, познавање и примјену анализе потреба, те питања која се односе на релевантност, ефикасност, систематичност и одрживост овог процеса. Прије дистрибуције упитника проведено је његово пилотирање са пет испитаника, након чега су извршена одговарајућа техничка и организациона прилагођавања инструмента.

Квалитативни дио истраживања проведен је примјеном полуструктурисаних интервјуа. За потребе интервјуисања припремљен је протокол заснован на истим аналитичким критеријумима који су коришћени у анкетном истраживању. Овакав приступ омогућио је продубљивање сазнања добијених анкетирањем и детаљнији увид у искуства предавача, околности у којима се анализа потреба проводи, као и изазове са којима се суочавају у својој наставној пракси.

Прикупљени интервјуи су транскрибовани, након чега је извршена провјера транскрипата у односу на изворне звучне записе. Анализа квалитативних података проведена је комбинацијом дедуктивног и отвореног кодирања. Унапријед дефинисани аналитички критеријуми послужили су као основа за организацију података, док је отворено кодирање омогућило препознавање додатних тема и образаца који су произашли из одговора испитаника. На тај начин резултати интервјуа нису ограничени искључиво на почетне теоријске претпоставке, него су омогућили и издвајање сазнања која су се јавила током самог истраживања.

Комисија оцјењује да су примијењене истраживачке методе адекватне постављеном предмету и циљевима дисертације. Критички и интегративни преглед литературе омогућили су систематично проучавање методолошких приступа и формулисање аргументованих закључака, док је мјешовити приступ емпиријском истраживању омогућио повезивање ширег увида у наставне праксе са детаљнијим разумијевањем искустава појединачних предавача. Посебну методолошку вриједност представља досљедна примјена аналитичког оквира заснованог на четири критеријума у различитим фазама истраживања, чиме је обезбијеђена повезаност теоријског и емпиријског дијела рада.

2.1. Адекватност, тачност и савременост примијењених метода истраживања

Примијењене методе одговарају природи истраживачког проблема и заснивају се на релевантним методолошким приступима који се користе у примијењеној лингвистици и интердисциплинарним истраживањима. Кандидаткиња је избор метода образложила позивањем на одговарајућу методолошку литературу, а њихову примјену прилагодила циљевима појединих фаза истраживања.

Савременост истраживачког приступа посебно се огледа у повезивању критичког и интегративног прегледа литературе са мјешовитим емпиријским истраживањем. Комбинација ових метода омогућила је да се проблем анализе потреба не разматра искључиво на теоријском нивоу, већ и у односу на искуства и праксе предавача из различитих образовних контекста.

Методе су примијењене на начин који омогућава праћење истраживачког поступка, од избора извора и дефинисања аналитичких критеријума до прикупљања, обраде и тумачења емпиријских података. Комисија сматра да оваква методолошка поставка пружа одговарајућу основу за доношење закључака у оквирима дефинисаног предмета истраживања.

2.2. Евентуалне измјене првобитног плана истраживања

Основна концепција истраживања, заснована на теоријском проучавању постојећих модела анализе потреба, интердисциплинарном разматрању могућности њиховог унапређења и емпиријском испитивању стварних наставних пракси, задржана је и реализована у завршеној дисертацији.

У односу на првобитни план, поједини методолошки поступци прилагођени су обиму, расположивим ресурсима и конкретним потребама истраживања. У емпиријском дијелу проширен је првобитно планирани број испитаника, чиме је омогућен увид у већи број искустава и наставних контекста. Истовремено, поступци квантитативне обраде података прилагођени су величини и структури узорка, као и превасходно дескриптивном карактеру овог дијела истраживања.

Интердисциплинарни дио истраживања реализован је на концептуалном нивоу, кроз критичко разматрање и повезивање одабраних метода из других дисциплина са утврђеним методолошким изазовима анализе потреба. Кандидаткиња је у дисертацији образложила ограничења која су условила обим овог дијела истраживања и указала на могућности даљег испитивања предложених рјешења у стварним образовним контекстима.

Наведена прилагођавања нису довела до напуштања основног предмета и циљева истраживања, већ су омогућила његово усмјеравање на систематично теоријско проучавање и емпиријско сагледавање проблема анализе потреба, у складу са методолошким оквиром представљеним у дисертацији.

2.3. Обим истраживања и поузданост закључака

Обим проведеног истраживања одговара његовој теоријско-емпиријској природи и постављеним циљевима. Теоријски дио обухвата критички преглед пет значајних модела и приступа анализи потреба, као и интегративни преглед метода из пет других дисциплинарних области. На тај начин обухваћени су различити методолошки приступи који омогућавају сагледавање истраживачког проблема из више перспектива.

Емпиријски дио обухвата анкетирање и интервјуисање предавача језика за посебне намјене из различитих образовних и географских контекста. Укључивање 51 испитаника у почетну фазу анкетирања, од којих је 45 наставило попуњавање упитника, те провођење 16 полуструктурисаних интервјуа омогућило је прикупљање података о различитим искуствима, ставовима и начинима провођења анализе потреба у наставној пракси.

Посебна вриједност овако постављеног истраживања огледа се у повезивању налаза добијених различитим методама. Док је анкетирање омогућило препознавање одређених образаца у ставовима и праксама предавача, интервјуи су пружили детаљнија објашњења околности које утичу на провођење анализе потреба и примјену њених резултата.

Имајући у виду да је узорак формиран намјерним узорковањем, налази емпиријског истраживања не претендују на статистичку репрезентативност нити на генерализацију на укупну популацију предавача језика за посебне намјене. Међутим, таква генерализација није ни била примарни циљ

истраживања. Његова сврха била је стицање увида у стварне наставне праксе и препознавање методолошких и институционалних фактора који утичу на процес анализе потреба.

Комисија сматра да је обим истраживања довољан за извођење закључака у оквирима постављених истраживачких циљева. Комбинација теоријског проучавања и емпиријских налаза пружа одговарајућу основу за аргументовано разматрање могућности унапређења анализе потреба, док су ограничења у погледу шире примјенљивости резултата јасно препозната и образложена у дисертацији.

2.4. Адекватност статистичке обраде података

Квантитативни подаци прикупљени анкетним истраживањем обрађени су примјеном дескриптивне статистике. Анализа је обухватала израчунавање фреквенција и процентуалних удјела одговора, као и приказ дистрибуције одговора по појединачним категоријама. Код питања са могућношћу вишеструког избора, одговори су посматрани засебно у односу на број испитаника који су одговорили на поједина питања, док су код одређених категорија извршена додатна груписања ради прегледнијег приказа резултата.

С обзиром на величину и неуједначену структуру узорка, кандидаткиња није примјењивала сложеније поступке инференцијалне статистике нити шира статистичка поређења између различитих група испитаника. Овакав приступ образложен је дескриптивним карактером квантитативног дијела истраживања, чији циљ није био утврђивање статистички значајних разлика између појединих образовних или географских контекста, већ препознавање образаца који ће бити додатно размотрени у квалитативној фази истраживања.

Квалитативни подаци прикупљени интервјуима анализирани су поступком кодирања и тематског груписања одговора, уз комбиновање унапријед дефинисаних категорија и тема препознатих током анализе. Овај поступак омогућио је издвајање понављајућих образаца и њихово повезивање са резултатима анкетирања.

Комисија оцјењује да је примијењени начин обраде података примјерен карактеру истраживања, величини узорка и постављеним циљевима. Дескриптивна статистичка анализа омогућила је јасан и прегледан приказ квантитативних резултата, док је квалитативна анализа интервјуа допринијела њиховом потпунијем тумачењу. Повезивање налаза добијених овим поступцима представља важан елемент методолошке оправданости мјешовитог истраживачког приступа примијењеног у дисертацији**.**

1. Описати и дати основне карактеристике материјала који је обрађиван, критеријуме који су узети у обзир за избор материјала.
2. Дати кратак увид у примијењени метод истраживања, при чему је важно оцијенити сљедеће:
   2.1. Да ли су примијењене методе истраживања адекватне, довољно тачне и савремене, имајући у виду достигнућа на том пољу у свјетском оквиру;
   2.2. Образложити евентуалне измјене првобитног плана истраживања;
   2.3. Да ли је обим истраживања довољан за доношење поузданих закључака или је потребно проширити постојеће или увести нове методе;
   2.4. Да ли је статистичка обрада података адекватна, ако је коришћена при обради резултата.

6. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ/УМЈЕТНИЧКИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

1. Приказ најзначајнијих резултата истраживања

У докторској дисертацији кандидаткиње Џалиле Мухаремагић представљени су резултати теоријског проучавања и емпиријског истраживања усмјереног на могућности унапређења процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ. Резултати су изложени

кроз три међусобно повезане истраживачке цјелине: критички преглед одабраних модела анализе потреба, интегративни преглед метода из других дисциплина и емпиријско истраживање искустава и пракси предавача језика за посебне намјене.

Први дио резултата произлази из критичког прегледа пет одабраних модела и приступа анализи потреба, који су разматрани према критеријумима релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости. Анализом је утврђено да постојећи модели представљају значајну теоријску и методолошку основу за провођење анализе потреба, али да се међусобно разликују у погледу заступљености и разрађености наведених критеријума.

Кандидаткиња показује да се кроз развој теорије анализе потреба постепено проширивало разумијевање значаја различитих актера, извора података и метода њиховог прикупљања. Нарочито је уочљив напредак у погледу релевантности и ефикасности, док су питања систематичности и одрживости процеса у одабраним моделима мање детаљно разрађена. У том смислу, као посебно значајна издвајају се питања јасног дефинисања информација које је потребно прикупити од појединих актера, избора практично проводивих метода, расподјеле одговорности, институционалне подршке и могућности континуираног ажурирања података.

На основу критичког прегледа кандидаткиња издваја методолошке аспекте који представљају основу за даље разматрање могућности унапређења анализе потреба. Овим дијелом истраживања потврђена је прва помоћна хипотеза, према којој одабрани модели, упркос својој теоријској утемељености, остављају простор за даљи методолошки развој у оквиру четири постављена аналитичка критеријума.

Други дио резултата односи се на интегративни преглед интердисциплинарних метода из области људских ресурса, маркетинга, информационих технологија, инструктивног дизајна и пројектног менаџмента. Кандидаткиња разматра могућности коришћења одабраних поступака из ових дисциплина као допуне постојећим методама анализе потреба у језицима за посебне намјене.

У погледу релевантности прикупљених података, посебно је издвојена анализа посла из области људских ресурса, која омогућава систематичан увид у радне задатке, одговорности и компетенције потребне за обављање одређених послова. За унапређење ефикасности разматране су могућности примјене аутоматизованог генерисања персона и рударења података из области маркетинга и информационих технологија. У области систематичности препознат је значај инструктивног дизајна, који процјену потреба посматра у оквиру ширег процеса планирања наставе, са јасно дефинисаним фазама, одговорностима и ресурсима. За унапређење одрживости размотрени су принципи Agile приступа из области пројектног менаџмента, посебно у погледу постепеног и континуираног прилагођавања процеса промјенљивим потребама.

Резултати интегративног прегледа показују да одабране дисциплине располажу методолошким поступцима који могу послужити као основа за унапређење појединих аспеката анализе потреба. На тај начин основна и друга помоћна хипотеза потврђене су на концептуалном и аналитичком нивоу, чиме је успостављена теоријска основа за даља истраживања примјене интердисциплинарних метода у стварним наставним контекстима.

Трећи дио резултата произлази из емпиријског истраживања проведеног анкетирањем и интервјуисањем предавача језика за посебне намјене. Истраживање је омогућило увид у начин на који предавачи разумију анализу потреба, у којој мјери је примјењују у наставној пракси, које методе користе и са каквим се организационим и институционалним изазовима сусрећу.

Резултати показују да су предавачи у великој мјери упознати са значајем анализе потреба и да настоје прилагођавати наставу потребама полазника. Међутим, утврђено је да постоји разлика између препознавања значаја анализе потреба и њеног формалног, систематичног провођења. У пракси се анализа потреба често ослања на индивидуалну иницијативу предавача, њихово професионално искуство и непосредну комуникацију са полазницима и другим актерима.

У погледу релевантности, резултати указују на то да предавачи препознају потребу укључивања различитих актера и разматрања ширег образовног и професионалног контекста. Ипак, укључивање појединих извора података често је неформално и зависи од доступности информација и личних контаката предавача. Посебно су значајни налази који показују да прикупљање релевантних информација не гарантује њихову примјену у настави уколико институционални услови не омогућавају одговарајуће измјене наставних садржаја и програма.

Када је ријеч о ефикасности, утврђено је да предавачи најчешће користе методе које су практичне и доступне у њиховим наставним околностима, нарочито неформалне разговоре и посматрање. Сложенији и технолошки напреднији поступци знатно су мање заступљени. Налази истовремено указују на свијест предавача о потенцијалу савремених технологија, али и на потребу за одговарајућим ресурсима, обукама и институционалном подршком за њихову примјену.

Резултати који се односе на систематичност показују да анализа потреба у испитиваним контекстима најчешће није успостављена као јасно дефинисан институционални процес. Одговорност за њено иницирање, провођење и тумачење резултата углавном преузимају сами предавачи, док формалне процедуре, расподјела одговорности и системска подршка често изостају.

У погледу одрживости, истраживање показује да предавачи настоје континуирано прилагођавати наставу и наставне материјале промјенљивим потребама, али да таква прилагођавања најчешће нису дио формално организованог и континуираног процеса анализе потреба. Овај налаз указује да основни изазов није нужно недостатак спремности предавача на промјене, него непостојање одговарајућих услова за дугорочно и систематично провођење анализе потреба.

Повезивањем резултата теоријског и емпиријског истраживања кандидаткиња долази до једног од најзначајнијих закључака дисертације: унапређење анализе потреба не зависи искључиво од развоја нових или сложенијих методолошких поступака, него у великој мјери од стварања услова за њихову сврсисходну, систематичну и континуирану примјену. У том смислу, посебан значај придаје се институционалној подршци, одговарајућој расподјели одговорности, приступу релевантним изворима података и могућности да се резултати анализе потреба заиста користе у планирању и унапређењу наставе.

2. Оцјена приказа, тумачења и критичког разматрања резултата истраживања

Комисија оцјењује да су резултати истраживања представљени систематично, прегледно и у складу са постављеним циљевима и методолошким оквиром дисертације. Њихов приказ прати логичан слијед од критичког разматрања постојећих теоријских приступа, преко интегративног прегледа интердисциплинарних метода, до емпиријског испитивања стварних наставних пракси. Оваква организација омогућава праћење истраживачког поступка и постепено повезивање налаза добијених примјеном различитих метода.

Резултати критичког прегледа одабраних модела анализе потреба приказани су у односу на јасно дефинисане аналитичке критеријуме. Појединачни налази поткријепљени су приказима

релевантних теоријских поставки, док је њихова синтеза представљена табеларно, што доприноси прегледности и олакшава уочавање сличности и разлика између разматраних модела.

Кандидаткиња у интерпретацији резултата показује критички однос према постојећим теоријским приступима, препознајући њихову научну и методолошку вриједност, али и аспекте који захтијевају додатно разматрање. При томе се постојећи модели не посматрају као међусобно искључиви или превазиђени, него као приступи који су се развијали и надопуњавали у складу са промјенама у разумијевању анализе потреба.

И у интердисциплинарном дијелу истраживања кандидаткиња аргументовано повезује препознате методолошке изазове са поступцима који се користе у другим дисциплинама. Посебно је значајно што могућности примјене тих поступака не разматра изоловано, него их доводи у везу са стварним потребама и условима у којима се анализа потреба проводи.

Емпиријски резултати приказани су табеларно и кроз текстуалну интерпретацију квантитативних података, док је квалитативни дио представљен тематски организованим приказом искустава и ставова испитаника. У интерпретацији интервјуа коришћени су и искази учесника, који доприносе бољем разумијевању појединих налаза и специфичности образовних контекста у којима предавачи раде.

Посебну вриједност представља повезивање резултата анкетирања и интервјуа. Квантитативни налази пружају увид у заступљеност појединих ставова и пракси, док квалитативни резултати омогућавају њихово додатно објашњење и препознавање фактора који утичу на поједине облике провођења анализе потреба. На тај начин кандидаткиња не остаје на опису добијених података, него настоји објаснити њихово значење у односу на постављени истраживачки проблем.

Дискусија резултата организована је према четири аналитичка критеријума, при чему се налази различитих фаза истраживања међусобно повезују и разматрају у односу на релевантну научну литературу. Кандидаткиња показује да релевантност, ефикасност, систематичност и одрживост нису потпуно независне карактеристике анализе потреба, него међусобно условљени аспекти истог процеса. Овакво тумачење представља важан резултат истраживања јер указује на потребу цјеловитог приступа методолошком развоју анализе потреба.

Комисија посебно издваја критички приступ кандидаткиње приликом разматрања истраживачких хипотеза. У закључним разматрањима јасно се разликују хипотезе које су потврђене, оне које су дјелимично потврђене, као и ниво на којем је утврђена оправданост полазних претпоставки. Такође, кандидаткиња препознаје ограничења која произлазе из карактера истраживања и структуре узорка, што доприноси одмјерености и научној утемељености изведених закључака.

На основу увида у приказ и тумачење резултата, Комисија сматра да је кандидаткиња показала способност самосталне научне анализе, критичког разматрања постојећих сазнања и повезивања теоријских поставки са резултатима емпиријског истраживања. Закључци су логички повезани са приказаним налазима и изведени у оквирима постављених циљева и примјењене методологије.

3. Нова сазнања, теоријски и практични допринос и могући правци даљих истраживања

Научни допринос докторске дисертације огледа се у усмјеравању истраживачке пажње на методологију самог процеса анализе потреба у језицима за посебне намјене, са посебним нагласком на њену примјенљивост у стварним образовним контекстима.

Један од значајних доприноса представља успостављање и примјена аналитичког оквира заснованог на критеријумима релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости. Примјеном овог оквира кандидаткиња је систематично размотрила одабране моделе анализе потреба и издвојила методолошке аспекте који представљају простор за њихов даљи развој. Посебна вриједност оваквог приступа јесте у томе што се анализа потреба не посматра искључиво из перспективе врсте и обима података које је потребно прикупити, него и кроз питања организације, ресурса, одговорности и континуитета процеса.

Други значајан допринос огледа се у интердисциплинарном повезивању методолошких приступа из области језика за посебне намјене са поступцима који су развијени у другим дисциплинама. Кандидаткиња показује да анализа посла, аутоматизовано генерисање персона, рударење података, принципи инструктивног дизајна и Agile приступ могу представљати полазиште за даље унапређење различитих аспеката анализе потреба. На тај начин дисертација проширује теоријску основу за разматрање интердисциплинарних могућности у овој области и указује на нове правце методолошких истраживања.

Важан научни допринос представљају и налази емпиријског истраживања, који пружају увид у однос између теоријских захтјева анализе потреба и услова њеног провођења у стварним наставним контекстима. Посебно се издваја сазнање да препознавање значаја анализе потреба и настојања предавача да прилагођавају наставу не подразумијевају нужно постојање систематичног и институционално подржаног процеса. Овај налаз доприноси бољем разумијевању разлога због којих се анализа потреба, упркос развијеној теоријској и методолошкој основи, у наставној пракси често проводи неформално и повремено.

Посебно значајним Комисија сматра закључак да унапређење анализе потреба не треба сводити само на увођење нових метода и повећање обима прикупљених информација. Резултати дисертације указују на потребу да се методолошки развој усмјери и на питања изводљивости, институционалне подршке и могућности коришћења добијених резултата у наставном процесу. Тиме се отвара шира перспектива разумијевања анализе потреба као саставног дијела планирања и унапређења образовања, а не искључиво као појединачне активности предавача.

Практични значај истраживања огледа се у могућности коришћења његових налаза приликом планирања наставе страних језика струке, развоја наставних програма и унапређења институционалних процедура. Разматране интердисциплинарне методе могу послужити као основа за развој конкретних смјерница за прикупљање и обраду релевантних података, укључивање различитих актера, расподјелу одговорности и континуирано прилагођавање наставе промјенљивим образовним и професионалним потребама.

Резултати дисертације указују и на више могућих праваца даљег истраживања. Они се, прије свега, односе на испитивање примјене одабраних интердисциплинарних метода у конкретним образовним контекстима, развој практичних модела институционално подржане анализе потреба, као и истраживање могућности њеног повезивања са постојећим поступцима осигурања квалитета, евалуације наставе и развоја курикулума.

Комисија оцјењује да резултати докторске дисертације представљају релевантан допринос научном проучавању методологије анализе потреба у настави страних језика струке. Допринос рада посебно се огледа у систематизацији постојећих методолошких сазнања, критичком преиспитивању услова њихове примјене, интердисциплинарном повезивању могућих рјешења и емпиријском сагледавању стварних наставних пракси. Таквим приступом кандидаткиња је понудила аргументовану основу за даљи развој истраживања и унапређење процеса анализе потреба у језицима за посебне намјене.

1. Укратко навести резултате до којих је студент дошао.
2. Оцијенити да ли су добијени резултати јасно приказани, правилно, логично и јасно тумачени, упоређујући их са резултатима других аутора и да ли је студент при томе испољавао довољно критичности.
3. Посебно је важно истаћи до којих нових сазнања се дошло у истраживању, који је њихов теоријски и практични допринос, те да ли указују на нове правце истраживања.

7. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

1. Најзначајније чињенице које указују на научни допринос дисертације

На основу детаљног увида у докторску дисертацију кандидаткиње Џалиле Мухаремагић, ма, под називом „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“, Комисија констатује да је кандидаткиња обрадила актуелну и научно релевантну тему из области примијењене лингвистике и наставе језика за посебне намјене. Дисертација представља цјеловито теоријско-емпиријско истраживање усмјерено на методолошки развој анализе потреба, као једног од кључних процеса у планирању и унапређењу наставе страних језика струке.

Кандидаткиња је у раду показала познавање релевантне научне литературе, способност критичког разматрања постојећих теоријских и методолошких приступа, као и самосталност у осмишљавању и провођењу истраживања. Посебна вриједност дисертације огледа се у томе што се предмет истраживања не ограничава на утврђивање језичких потреба појединих група полазника, него је усмјерен на методологију самог процеса анализе потреба, његову примјенљивост и могућности унапређења у стварним образовним контекстима.

Научни допринос рада огледа се, прије свега, у успостављању и примјени аналитичког оквира заснованог на четири критеријума: релевантности, ефикасности, систематичности и одрживости. Примјеном наведеног оквира кандидаткиња је извршила критички преглед пет значајних модела и приступа анализи потреба, утврдила њихове методолошке предности и препознала аспекте који захтијевају додатну разраду. Оваквим приступом омогућено је систематично сагледавање постојећих теоријских рјешења, уз посебан осврт на услове њиховог провођења у наставној пракси.

Значајан допринос представља и интердисциплинарно повезивање методолошких поступака из области људских ресурса, маркетинга, информационих технологија, инструктивног дизајна и пројектног менаџмента са утврђеним изазовима анализе потреба у језицима за посебне намјене. Кроз интегративни преглед литературе кандидаткиња је указала на могућности коришћења постојећих рјешења из других дисциплина за унапређење појединих аспеката овог процеса. На тај начин дисертација доприноси ширењу теоријске и методолошке основе анализе потреба и отвара простор за даља интердисциплинарна истраживања.

Посебну вриједност рада представља емпиријско истраживање проведено међу предавачима језика за посебне намјене из различитих образовних и географских контекста. Комбинацијом анкетирања и полуструктурисаних интервјуа кандидаткиња је прикупила податке који омогућавају потпуније разумијевање начина на који се анализа потреба проводи у наставној пракси, као и фактора који утичу на њену релевантност, ефикасност, систематичност и одрживост. Повезивањем ових налаза са резултатима теоријског проучавања остварен је додатни увид у однос између методолошких захтјева анализе потреба и услова њене стварне примјене.

Као један од најзначајнијих резултата истраживања издваја се сазнање да основни изазови у провођењу анализе потреба не произлазе нужно из недостатка развијених методолошких приступа или недовољне свијести предавача о њеном значају, већ првенствено из неусклађености између захтјева које такав процес поставља и услова у којима се он проводи. Кандидаткиња аргументовано указује на потребу да се анализа потреба посматра као саставни дио ширег процеса институционалног планирања наставе, са јасно дефинисаним одговорностима, доступним ресурсима и могућностима примјене њених резултата.

Комисија сматра да је управо повезивање методолошких и институционалних аспеката анализе потреба један од важних доприноса дисертације. Резултати истраживања указују на потребу да се будући развој ове области усмјери не само на усавршавање метода прикупљања и обраде података него и на стварање услова за њихову сврсисходну и континуирану примјену у образовној пракси.

Дисертација има и практични значај јер њени налази могу послужити као полазиште за унапређење процеса планирања наставе страних језика струке, развој наставних програма и осмишљавање институционалних процедура за провођење анализе потреба. Истовремено, предложени правци даљих истраживања стварају основу за испитивање могућности примјене интердисциплинарних метода у конкретним образовним контекстима.

У цјелини посматрано, Комисија оцјењује да докторска дисертација представља научно утемељен, методолошки осмишљен и садржајно заокружен рад. Кандидаткиња је показала способност самосталног научноистраживачког рада, критичког приступа релевантној литератури, примјене одговарајућих истраживачких метода и аргументованог тумачења добијених резултата. Постављени истраживачки циљеви остварени су у оквирима дефинисаног предмета и обима истраживања, а изведени закључци засновани су на резултатима теоријског проучавања и емпиријског истраживања.

2. Закључна оцјена и приједлог Комисије

На основу анализе садржаја докторске дисертације, примијењене методологије, приказаних резултата и њиховог научног доприноса, Комисија сматра да докторска дисертација кандидаткиње Џалиле Мухаремагић, ма, под називом „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“ испуњава захтјеве који се постављају пред докторску дисертацију у области филолошких наука.

Комисија оцјењује да дисертација представља самосталан научноистраживачки рад који својим теоријским, методолошким и емпиријским налазима доприноси научном проучавању анализе потреба у настави страних језика струке и отвара могућности за даља истраживања у овој области.

Имајући у виду наведено, Комисија једногласно предлаже Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати позитиван Извјештај о оцјени урађене докторске дисертације кандидаткиње Џалиле Мухаремагић, ма, под називом „Унапређење процеса анализе потреба у настави страних језика струке кроз интердисциплинарни приступ“ и одобри кандидаткињи јавну одбрану докторске дисертације.

1. Навести најзначајније чињенице које указују на научни/уметнички допринос дисертације.
2. На основу укупне оцјене дисертације, комисија предлаже:
   - да се дисертација / умјетнички рад прихвати, а студенту одобри одбрана,
   - да се дисертација / умјетнички рад враћа студенту на дораду (да се допуни или измијени) или

– да се дисертација / умјетнички рад одбија.

Мјесто и датум: Бања Лука, 23.11.2026.

с.р. проф.др. Емир Мухић, Ванредни професор
Предсједник комисије

с.р. *проф. др. Јелена Шајиновић-Новаковић, Редовни професор*
Члан

с.р. *проф.др. Мерсина Мујагић, Ванредни професор*
Члан

Име и презиме, титула и звање
Члан

Име и презиме, титула и звање
Члан

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије дужан је да у извјештај унесе образложење, то јест разлоге због којих не жели да потпише извјештај.

У прилогу извјештаја доставити:

1. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о именовању комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
2. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о прихватању извјештаја комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
3. Извјештај комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану – Образац 3;
4. Докторска дисертација у ПДФ формату;
5. Увјерење продекана за научноистраживачки рад и развој о провјери оригиналности докторске дисертације путем званичног софтвера за откривање плагијаризма;
6. Изјава о ауторству;
7. Изјава којом се овлашћује Универзитет у Бањој Луци да докторску дисертацију / докторски умјетнички рад учини јавно доступним;
8. Изјава о идентичности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског умјетничког рада.